

Byla C-356/19

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2019 m. gegužės 3 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas:

Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (Lenkija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. balandžio 16 d.

Ieškovė:

Delfly sp. z o.o.

Atsakovė:

Travel Service Polska sp. z o.o.

<...>

NUTARTIS

Varšuva, 2019 m. balandžio 16 d.

Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XV Wydział Gospodarczy
(Varšuvos miesto apylinkės teismas, XV komercinių bylų skyrius) <...>

<...> [kolegijos sudėtis]

Išnagrinėjęs <...>

<...> 2019 m. balandžio 16 d. [procesinė informacija, neturinti reikšmės bylai]

bylą pagal *Delfly sp. z o.o. w Warszawie* ieškinį

prieš *Travel Service sp. z o.o. w Warszawie*

dėl mokėjimo

(Bylos nagrinėjimo sustabdymas)

nutaria:

1. Europos Sąjungos Teisingumo Teismui pateikti šiuos prejudicinius klausimus: (*pirmasis klausimas*)

Ar 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 261/2004, nustatančio bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisykles atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinančio Reglamentą (EEB) Nr. 295/91 (OL L 46, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 8 t., p. 10), 7 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad šia nuostata reglamentuojama ne tik prievolės sumokėti kompensaciją apimtis, bet ir šios prievolės įvykdymo būdas?

(*antrasis klausimas*)

Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar keleivis arba jo teisių perėmėjas gali veiksmingai reikalauti sumokėti 400 EUR prilygstančią sumą, išreikštą kita valiuta, konkrečiai – nacionaline valiuta, galiojančia atšaukto ar atidėto skrydžio keleivio gyvenamojoje vietoje?

(*trečiasis klausimas*)

Jeigu į antrąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, kokiais kriterijais remiantis reikėtų nustatyti valiutą, kuria keleivis arba jo teisių perėmėjas gali reikalauti mokėjimo, ir koks valiutų kursas turėtų būti taikomas?

(*ketvirtasis klausimas*)

Ar 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 261/2004 7 straipsnio 1 dalis ar kitos jo nuostatos draudžia taikyti tokias nacionalinės teisės nuostatas dėl prievolių įvykdymo, dėl kurių keleivio arba jo teisių perėmėjo ieškinys atmetamas tik todėl, kad reikalavimas buvo klaidingai išreikštas keleivio gyvenamojoje vietoje galiojančia nacionaline valiuta, o ne eurais, kaip to reikalaujama pagal reglamento 7 straipsnio 1 dalį?

2. Sustabdyti bylos nagrinėjimą <...>

(**orig. p. 2**)

PAGRINDIMAS

<...> [argumentai, susiję su prašymo priimti prejudicinį sprendimą nacionaliniu procesiniu pagrindu]

(**orig. p. 3**)

<...> [pirmojo puslapio turinio pakartojimas (**orig. p. 1**)]

(**orig. p. 4**)

3. Ginčo dalykas ir faktinės bylos aplinkybės

- 3.1. Poreikis atsakyti į pirmiau išdėstytus klausimus kilo nagrinėjant civilinį ginčą *Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy*. Ieškovė, Varšuvoje esanti ribotos atsakomybės bendrovė *Delfly*, pareikalavo priteisti iš atsakovės, Varšuvoje esančios ribotos atsakomybės bendrovės *Travel Service Polska* 1 698,64 zlotus, o pagal *Narodowy Bank Polski* (Lenkijos nacionalinis bankas) valiutų kursą, galiojusį bylos iškėlimo metu, tai yra 400 eurų. Ieškovė paaikškino, kad dėl reikalavimo perleidimo ji iš keleivės X perėmė reikalavimą sumokėti 400 EUR remiantis Reglamento Nr. 261/2004 <...> 7 straipsnio 1 dalimi dėl skrydžio iš vietos A į vietą B atidėjimo. Atsakovė prašo atmesti ieškinį, be kita ko, nurodydama, kad reikalavimo valiuta nustatyta klaidingai, ir dėl to pagal nacionalinę teisę ieškinys turi būti atmestas.
- 3.2. Šioje byloje faktinės aplinkybės nėra ginčijamos. 2017 m. liepos 23 d. X keliavo iš vietos A trečiojoje valstybėje į vietą B Lenkijos Respublikoje skrydžiu, kurį vykdė atsakove patraukta oro transporto bendrovė. X turėjo galiojančią rezervaciją ir atvyko į skrydį tinkamu laiku. Skrydis buvo atidėtas daugiau kaip trims valandoms. Nenustatyta, kad keleivė trečiojoje valstybėje būtų gavusi lengvatų, kompensaciją ar pagalbą, kaip tai suprantama pagal Reglamento (EB) Nr. 261/2004 3 straipsnio 1 dalies b punktą <...>. 2017 m. liepos 27 d. X perleido ieškovei reikalavimą sumokėti kompensaciją dėl skrydžio atidėjimo.

4. Nurodomos nacionalinės teisės nuostatos ir teismų praktika

- 4.1. *Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego* (1964 m. lapkričio 17 d. įstatymas, nustatantis Civilinio proceso kodeksą (2018 m. *Dziennik Ustaw*, 1360 pozicija su paskesniais pakeitimais) 321 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad teismas negali priimti sprendimo dėl dalyko, kuris nebuvo įtrauktas į reikalavimą, ir negali priimti sprendimo viršydamas reikalavimą.
- 4.2. *Kodeks postępowania cywilnego* (Civilinio proceso kodeksas) 505¹ straipsnio 1 punkte nurodyta, kad supaprastintą procesą reglamentuojančios nuostatos taikomos <...> bylose, priklausančiose apylinkių teismų jurisdikcijai, dėl reikalavimų, kylančių iš sutarčių, jeigu ginčo dalyko vertė neviršija 20 000 zlotų.

(orig. p. 5)

- 4.3. *Kodeks postępowania cywilnego* 505⁴ straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje, susijusiame su supaprastintu procesu, nurodyta, kad ieškinio neleidžiama pakeisti.
- 4.4. *Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny* (1964 m. balandžio 23 d. įstatymas, nustatantis Civilinį kodeksą) (2018 m. *Dziennik Ustaw*,

- 1025 pozicija su paskesniais pakeitimais) 358 straipsnyje nurodyta, kad (1 dalis) jeigu prievolės, kuri turi būti įvykdyta Lenkijos Respublikoje, dalykas yra užsienio valiuta išreikšta pinigų suma, skolininkas gali įvykdyti reikalavimą Lenkijos valiuta, nebent pagal įstatymą, teismo sprendimą, kuriame nustatyta prievolė, arba sandorį reikalavimas turi būti įvykdytas tik užsienio valiuta (2 dalis). Užsienio valiutos vertė nustatoma pagal tos dienos, kai reikalavimas tampa vykdytinas, *Narodowy Bank Polski* paskelbtą vidutinį kursą, jeigu įstatyme, teismo sprendime arba sandoryje nenustatyta kitaip. (3 dalis) Jeigu skolininkas vėluoja įvykdyti reikalavimą, kreditorius gali reikalauti įvykdyti reikalavimą Lenkijos valiuta pagal mokėjimo atlikimo dieną *Narodowy Bank Polski* skelbiamą vidutinį valiutų kursą.
- 4.5. Nagrinėjama nuostata 2012 m. gegužės 16 d. sprendime aiškino *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) <...> [išsamesnė nuoroda į šį teismo sprendimą]. *Sąd Najwyższy* konstatavo, kad teisė pasirinkti valiutą priklauso tik skolininkui ir tuo atveju, kai skolininkas laiku įvykdo reikalavimą, ir tuo atveju, kai jis tiesiog vėluoja įvykdyti reikalavimą arba delsia jį įvykdyti. Jeigu skolininkas delsia patenkinti reikalavimą įvykdyti prievolę, kurios dalykas yra užsienio valiuta išreikšta pinigų suma, kreditorius turi teisę pasirinkti kursą, pagal kurį nustatoma užsienio valiutos vertė, bet tik tuo atveju, jeigu skolininkas pasirenka Lenkijos valiutą. 2012 m. gegužės 16 d. sprendimas davė pagrindą bendrosios kompetencijos teismų praktikai suformuoti. Remdamiesi ta praktika, bendrosios kompetencijos teismai daug kartų atmetė ieškinius, kuriuose ieškovas išreikšdavo savo reikalavimą Lenkijos nacionaline valiuta, nors jis turėdavo teisę išreikšti reikalavimą užsienio valiuta. Tokiu atveju reikalaujamos sumos neįmanoma priteisti, atsižvelgiant į draudimą priimti sprendimą dėl dalyko, kuris nebuvo įtrauktas į reikalavimą.
- 4.6. Lenkijos Respublika priklauso Ekonominei ir pinigų sąjungai. Atsižvelgiant į išimtį, kaip tai suprantama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 139 straipsnį (**orig. p. 6**), ji įgyvendina savarankišką valiutos ir pinigų politiką. Taigi euras pripažįstamas užsienio valiuta.
- 4.7. *Kodeks cywilny* 358 straipsnis buvo iš dalies pakeistas 2016 m. Šio pakeitimo tikslas buvo patikslinti, ką reiškia vėlavimas, suteikiantis kreditoriui teisę pasirinkti valiutos kursą. Neatrodo, kad šis dalinis pakeitimas leido suabejoti nusistovėjusiu nuostatos aiškinimu dėl to, kam tenka teisė pakeisti valiutą.
- 4.8. Lenkijos teismų praktikoje išsiskiria nuomonės, kaip spręsti ginčus, kai ieškovas reikalauja priteisti kompensaciją dėl atidėto skrydžio sukeltų pasekmių, išreikšdamas reikalavimą Lenkijos nacionaline valiuta (t. y. Lenkijos zlotais). 2016 m. lapkričio 29 d. sprendime <...> [išsamesnė nuoroda į nagrinėjamą teismo sprendimą] ir 2017 m. kovo 1 d. sprendime <...> [išsamesnė nuoroda į nagrinėjamą teismo sprendimą] *Sąd Okręgowy w Gliwicach* (Glivicų apygardos teismas) atmetė šitaip suformuluotus atidėtų

skrydžių keleivių reikalavimus, nusprendęs, kad kreditorius neturi teisės perskaičiuoti užsienio valiuta išreikšto reikalavimo atlyginti žalą Lenkijos valiuta. 2017 m. kovo 28 d. sprendime <...> [išsamesnė nuoroda į nagrinėjamą teismo sprendimą] ir 2018 m. gruodžio 13 d. sprendime <...> [išsamesnė nuoroda į nagrinėjamą teismo sprendimą] *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšuvos apygardos teismas) laikėsi priešingos pozicijos, argumentuodamas, be kita ko, kad teisingas, teleologinis *Kodeks cywilny* 358 straipsnio ir Reglamento Nr. 261/2004 <...> 7 straipsnio 1 dalies aiškinimas negali sukelti neigiamų pasekmių kreditoriams, kurie yra Lenkijos piliečiai, neabejotinai galintys reikalauti kompensacijos nacionaline valiuta.

5. Abejonės dėl aiškinimo ir ryšys su nacionalinėmis nuostatomis

- 5.1. Nors nuo Reglamento (EB) Nr. 261/2004 <...> įsigaliojimo praėjo jau daug laiko, nacionaliniai teismai jo nuostatas aiškina nevienodai. Pirmiau aprašyta Lenkijos teismų praktika skiriasi, todėl panašiose bylose priimami visiškai skirtingi sprendimai. Atsižvelgiant į tai, yra tikslinga išsiaiškinti prejudiciniuose klausimuose iškeltas problemas. Nagrinėjant šiame *Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy* iškeltą bylą atsakymai į prejudicinius klausimus turės esminę reikšmę pasirenkant (**orig. p. 7**) tinkamą reglamento 7 straipsnio 1 dalies aiškinimą, taigi ir sprendimo kryptį.
- 5.2. Pirmuoju klausimu siekiama išsiaiškinti Reglamento (EB) Nr. 261/2004 7 straipsnio 1 dalies taikymo sritį. Atrodo, kad šioje nuostatoje nėra apibrėžtas prievolės išmokėti kompensaciją įvykdymo būdas, pvz., terminas, įvykdymo vieta, galimybė sumokėti kita valiuta. Taigi galima argumentuoti, kad sudarytai vežimo sutarčiai taikomoje nacionalinėje teisėje turi būti patikslintos keleivio teisės ir atitinkamos oro vežėjo pareigos. Kita vertus, Sąjungos teisės aktų leidėjo tikslas, kuris yra aiškiai išreikštas reglamento 4 konstatuojamojoje dalyje, buvo suteikti keleiviams daugiau teisių ir užtikrinti, kad oro vežėjai vykdytų veiklą suderintomis sąlygomis liberalizuotoje rinkoje. Atsižvelgiant į šią konstatuojamąją dalį, reikia išnagrinėti galimybę papildyti glaustą nuostatą tam tikru turiniu, paremtu bendraisiais teisės principais, kurie yra privalomi Europos Sąjungos valstybėse narėse, neatsižvelgiant į nacionalinę teisę. Laikantis tokio požiūrio, nuostata apibrėžtų ne tik priklausiančios kompensacijos dydį, bet ir pagrindinius mokėjimo principus.
- 5.3. Antrasis klausimas turi reikšmę tik tuo atveju, jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai. Jeigu ši nuostata taip pat reglamentuoja prievolės įvykdymo būdą, reikia nustatyti šios nuostatos norminį turinį šiuo klausimu. Norint išspręsti šio teismo nagrinėjamą bylą būtina nustatyti, ar keleivis arba jo teisių perėmėjas gali veiksmingai reikalauti sumokėti kita valiuta nei euras, konkrečiai – jo gyvenamojoje vietoje galiojančia valiuta. Toks sprendimo variantas būtų naudingas keleiviams, kurie galėtų sužinoti

galutinį galimo reikalavimo dydį dar prieš pirkdami skrydžio bilietą. Kita vertus, tai prieštarautų Lenkijos teisės sistemoje įtvirtintam principui, pagal kurį kreditorius neturi teisės perskaičiuoti kita valiuta, o teisė sumokėti nacionaline valiuta priklauso tik skolininkui.

- 5.4. Trečiasis klausimas turi reikšmę tik tuo atveju, jeigu į antrąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai. Išvada, kad keleivis arba jo teisių perėmėjas turi teisę reikalauti sumokėti kita valiuta nei euras, neabejotinai lemtų būtinybę nustatyti valiutos arba keitimo kurso nustatymo kriterijus.

(orig. p. 8)

- 5.5. Ketvirtuoju prejudiciniu klausimu siekiama išsklaidyti toliau nurodytą abejonę. Griežti sprendimai nacionalinėje teisėje gali labai apsunkinti pagrįstus keleivių reikalavimus dėl atšauktų arba atidėtų skrydžių. Kartais būna taip, kad ieškinys atmetamas tik todėl, kad reikalavimas yra klaidingai išreikštas nacionaline valiuta, kurią naudoja keleivis, o Reglamento (EB) Nr. 261/2004 <...> 7 straipsnio 1 dalyje yra numatyti eurai. Reikėtų pridurti, kad šio pobūdžio bylose ieškovas negali pakeisti reikalavimo net ir aptikęs savo klaidą, nes to neleidžia padaryti supaprastintą procesą reglamentuojančios nuostatos. Teismas savo ruožtu negali priteisti priklausančios kompensacijos, išreikštos eurais, nes taip jis pažeistų draudimą priimti sprendimą dėl dalyko, kurio neapima reikalavimas.

- 5.6. Būtinybė tiksliai suformuluoti reikalavimą grindžiama poreikiu aiškiai apibrėžti ginčo dalyką. Griežti formalumai yra natūrali civilinio proceso kodifikavimo pasekmė. Draudimu keisti ieškinį, jei jis nagrinėjamas supaprastinto proceso tvarka, siekiama paspartinti mažiau svarbių bylų nagrinėjimą. Kita vertus, kai kurie procesiniai sprendimai sukelia tokias pasekmes, kurios gali atrodyti neadekvačios trūkumo reikšmei. Tokiomis aplinkybėmis reikėtų apsvastyti, ar 7 straipsnio 1 dalis ar kitos reglamento nuostatos, kuriomis siekiama vienodomis sąlygomis sustiprinti keleivių apsaugą, nedraudžia tokių griežtų sprendimo variantų, kaip aprašyta pirmiau.

<...> [parašas]